

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження
Порядку надання грантової підтримки наукової і науково-технічної
діяльності за рахунок коштів державного бюджету»

I. Визначення проблеми

Однією з основних тенденцій розвитку світової економіки є збільшення питомої ваги національного інноваційного потенціалу у забезпеченні конкурентоспроможності національних економік. Частка обсягу витрат у 2015 р. на наукові дослідження та розробки у валовому внутрішньому продукті (ВВП) країн ЄС-28 у середньому становила 2,03%, наукоємність ВВП України - лише 0,62%. За опублікованим Всесвітнім економічним форумом Індексом глобальної конкурентоспроможності 2016-2017 (The Global Competitiveness Index), Україна посіла 85-е місце серед 138 країн світу, втративши за минулий рік шість позицій (у попередньому рейтингу займала 79-у позицію).

В той же час, Україна має науковий потенціал, що дозволяє інтегруватися до Європейського дослідницького простору за умови реформування основних принципів управління науковою та інноваційною діяльністю.

Одним з головних фінансових інструментів і основною формою прямої державної підтримки наукової й інноваційної діяльності залишається бюджетне фінансування. В характерних для України умовах обмеженості фінансових ресурсів особливо актуальним стає пошук шляхів підвищення ефективності інвестицій в дослідження, які дають можливість підвищити результативність наукових досліджень і розробок при одночасному забезпеченні ефективності використання бюджетних коштів. Запровадження грантової системи, як однієї з форм фінансування наукових досліджень, передбачено Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2016 № 294 та схваленою постановою Верховної Ради України від 14.04.2016 № 1099-VIII. Також, утворення інститутів грантового фінансування наукових досліджень і розробок передбачено Середньостроковим планом пріоритетних дій Уряду до 2020 року та планом пріоритетних дій Уряду на 2017 рік, затвердженими розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275.

Відповідно до частини п'ятої статті 59 Закону України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність» (далі – Закон), який набрав чинності 16 січня 2016 року, порядок надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету визначається Кабінетом Міністрів України. З метою реалізації зазначеного положення та на виконання пункту 37 доручення Прем'єр-міністра України від 25 січня 2016 р. № 52073/1/1-15 до Закону, Міністерством освіти і науки України розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження

Порядку надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету» (далі – проект акта).

Аналіз розподілу загального обсягу фінансування наукової сфери за головними розпорядниками бюджетних коштів за даними Державної служби статистики України у 2015 р. свідчить, що частка базового фінансування у загальному обсязі фінансування прикладних досліджень і розробок становила 91,6%, програмно-цільового фінансування – лише 8,4%. При цьому загальні видатки державного бюджету України, спрямовані на фінансування наукової сфери, реалізовувались за 48 бюджетними програмами 28 головними розпорядниками бюджетних коштів – замовниками наукових робіт; наукову і науково-технічну діяльність здійснювали 978 організацій. У 2016 р. загальні видатки державного бюджету України спрямовані на фінансування наукової сфери за 44 бюджетними програмами 23 головними розпорядниками бюджетних коштів, наукову і науково-технічну діяльність здійснювали 972 організації.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни		Ні
Держава	Так	
Суб'єкти господарювання,	Так	
у тому числі суб'єкти малого підприємництва		Ні

Оскільки проектом порядку надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету передбачено, що Право на одержання грантової підтримки мають **юридичні особи** - наукові установи, вищі навчальні заклади, академії, інститути, державні підприємства та організації, що знаходяться у сфері управління відповідного грантонадавача, до аналізу впливу проблеми не враховано групу «громадяни».

Питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких впливає проблема, не перевищує 10 відсотків, тому відповідно до п. 8. Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2004 № 308, розрахунок витрат на запровадження державного регулювання для суб'єктів малого підприємництва та мікропідприємництва не проводився.

Зазначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки питання збільшення частки грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності не можуть бути вирішені за рахунок механізмів стихійного регулювання ціни, темпів і пропорцій суспільного виробництва.

Також, проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, оскільки наразі грантова підтримка наукових досліджень за рахунок коштів державного бюджету здійснюється через Державний фонд фундаментальних досліджень виключно з метою і в межах, визначених Указами

Президента України від 24.12.2002 № 1210/2002 «Про положення про порядок надання грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених» та від 17.06.2009 № 446/2009 «Про Положення про щорічні гранти Президента України докторам наук для здійснення наукових досліджень». При цьому слід підкреслити, що зазначена підтримка надається науковцям – фізичним особам, а запропонований порядок надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету передбачає надання грантів юридичним особам.

II. Цілі державного регулювання

Основною ціллю прийняття проекту постанови є забезпечення правового підґрунтя запровадження нової форми фінансування наукової і науково-технічної діяльності як найбільш ефективного способу спрямування бюджетних коштів на інвестування в дослідження.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів.

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Частка програмно-цільового фінансування (державних цільових наукових і науково-технічних програм та проектів за державним замовленням) у загальному фінансуванні за рахунок коштів державного бюджету залишається незначною.
Прийняття проекту акта	Забезпечує досягнення цілей щодо збільшення частки цільового фінансування наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету. Грантова підтримка буде надаватись за результатами конкурсного відбору, що забезпечить зростання ефективності витрат. Разом із фінансуванням державних цільових наукових і науково-технічних програм, які мають на меті розв'язання найважливіших науково-технічних проблем, створення принципово нових технологій, засобів виробництва, матеріалів, іншої наукоємної та конкурентоспроможної продукції та проектів за державним замовленням, спрямованих на створення наукоємної продукції з високим ступенем готовності до впровадження і орієнтованих на наявні в Україні виробництва, грантова підтримка буде надаватись для провадження наукової і науково-технічної

	діяльності на попередніх стадіях наукових досліджень, таких як фундаментальні, пошукові та прикладні роботи, що забезпечить інтеграцію проектного підходу в наукові дослідження на всіх стадіях інноваційного процесу «наука-техніка-виробництво».
--	--

Ураховуючи специфіку предмета регулювання, формою регулювання може бути обов'язкова звітність.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей.

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Залишення ситуації без змін призведе до неможливості реалізації положень Закону і подальшого зниження позицій України у міжнародних рейтингах, які оцінюють інноваційний потенціал і, як наслідок, – конкурентоспроможність країни на світовому ринку.	Додаткових витрат не потребує
Прийняття проекту акта	1. Світовою практикою підтверджена перспективність грантової підтримки наукових досліджень. Узгодження цілей, шляхів їх досягнення та необхідних для цього ресурсів дає можливість забезпечити максимальну ефективність реалізації проектів при раціональному використанні матеріальних і інтелектуальних ресурсів, що має особливе значення в умовах обмеженості фінансових ресурсів. 2. Прийняття проекту акта не несе загрози впливу на такі фактори, як злочинність, зокрема економічні злочини; корупційні можливості; тіньова економіка. Разом з тим, опосередковано прийняття проекту акта призведе до виходу України на ринки міжнародної торгівлі з наукоємними продуктами; збільшення обсягів інвестицій, у тому числі міжнародних; оптимізації суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у науковій сфері; посилення позицій України у міжнародних рейтингах.	Додаткових витрат не потребує

3. Проект акта не поширюється та не впливає на сферу інтересів громадян.

4. Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі та середі	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	972	-	-	972
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	100%	-	-	100%

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2. Прийняття проекту акта	Прийняття проекту акта сприятиме підвищенню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, інноваційному розвитку та більш широкому доступу до фінансування досліджень і розробок	Додаткові витрати становитимуть 72,46 грн на рік для одного суб'єкта господарювання і до 70,4 тис.грн. загалом для 972 суб'єктів господарювання

Відповідно до Додатку 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта обраховано

ВИТРАТИ

на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта

Порядковий номер	Витрати	За перший рік	За п'ять років
1	Витрати на придбання основних фондів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/підвищення кваліфікації персоналу тощо, гривень	-	-
2	Податки та збори (зміна розміру податків/зборів, виникнення необхідності у сплаті податків/зборів), гривень	-	-
3	Витрати, пов'язані із веденням обліку, підготовкою та поданням звітності державним органам, гривень*	21,22	106,1
4	Витрати, пов'язані з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю) (перевірок, штрафних санкцій, виконання рішень/ приписів тощо), гривень	-	-
5	Витрати на отримання адміністративних послуг (дозволів, ліцензій, сертифікатів, атестатів, погоджень, висновків, проведення незалежних/обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації тощо) та інших послуг (проведення наукових, інших експертиз, страхування тощо), гривень	-	-
6	Витрати на оборотні активи (матеріали, канцелярські товари тощо), гривень	16	80
7	Витрати, пов'язані із наймом додаткового персоналу, гривень	-	-
8	Витрати, пов'язані з поданням науковою установою заявки та інформаційних матеріалів для участі у конкурсі на отримання грантової підтримки, гривень	35,24	176,2
9	РАЗОМ (сума рядків: 1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8), гривень	72,46	362,3

10	Кількість суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на яких буде поширено регулювання, одиниць***	972	
11	Сумарні витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на виконання регулювання (вартість регулювання) (рядок 9 x рядок 10), гривень	70431,12	352155,6

*Вартість витрат, пов'язаних із підготовкою та поданням звітності державним органам, визначено шляхом множення фактичних витрат часу персоналу (1 робоча година) на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації (працівник 12-го розряду). Вартість однієї людино-години – 21,22 грн.

**Витрати на оборотні активи: придбання офісного паперу 1 пачка 80,0 грн.; витрати на друк заявки та інформаційних матеріалів формату А4 - 20 сторінок; 0,1 відсотка розміру мінімальної заробітної плати за виготовлення однієї сторінки – $20 \times 1,76 = 35,24$. ($16 + 35,24 = 51,24$)

***У розрахунку: 1 грант – на одного суб'єкта господарювання на рік

Внаслідок дії проекту акта суб'єкти господарювання не потребуватимуть придбання основних фондів, обладнання та приладів, сервісного обслуговування, навчання (підвищення кваліфікації персоналу тощо).

Відповідно до Додатка 3 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта обраховано

БЮДЖЕТНІ ВИТРАТИ на адміністрування регулювання для суб'єктів великого і середнього підприємництва

Розрахунок витрат на адміністрування регулювання здійснюється окремо для кожного відповідного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, що залучений до процесу регулювання.

Державний орган, для якого здійснюється розрахунок адміністрування регулювання:

Міністерство освіти і науки України

Процедура регулювання суб'єктів великого і середнього підприємництва (розрахунок на одного типового суб'єкта господарювання)	Планові витрати часу на процедуру	Вартість часу співробітника органу державної влади відповідної категорії (заробітна плата)	Оцінка кількості процедур за рік, що припадають на одного суб'єкта	Оцінка кількості суб'єктів, що підпадають під дію процедури регулювання	Витрати на адміністрування регулювання * (за рік), гривень
1. Облік суб'єкта господарювання, що перебуває у сфері регулювання	-	-	-	-	-
2. Поточний контроль за суб'єктом господарювання,	-	-	-	-	-